

суддів у кожному суді і полягає офіційна позиція Верховного Суду України.

Підсумовуючи викладене, відмічаємо, що доступність правосуддя є стандартом, який конкретизується через широку юрисдикцію судів, необтяжений процедурами доступ до суду, публічний розгляд справи неупередженим судом у розумні строки. Судово-правова реформа в державі має забезпечити подальше наближення української системи правосуддя до стандартів та рекомендацій Ради Європи, впровадження альтернативних механізмів вирішення спорів, вдосконалення можливості судових інстанцій ефективно переглядати справи у відповідності до рішень ЄСПЛ.

Література

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої статті 120, частини шостої статті 234, частини третьої статті 236 Кримінально-процесуального кодексу України (справа про розгляд судом окремих постанов слідчого і прокурора) від 30 січня 2003 року 3-рп/2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9480>.

2. Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17. 07. 97; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

3. Доповідь Голови Верховного Суду України Я. М. Романюка 17. 03. 2016 року на IV Міжнародному судово-правовому форумі «Судова реформа: стан та напрями розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/>.

4. Рекомендації спільного засідання представників органів судової влади України щодо підсумків роботи судів у 2015 році, яке відбулося 19. 02. 2016 року у Верховному Суді України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/>.

М. Є. ВАСИЛЕНКО

*Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ У БЕЗДОКУМЕНТАРНИХ ЦІННИХ ПАПЕРАХ

Концепція сучасної теорії права цінних паперів виникла у кінці ХХ ст. і пов'язана з розвитком світових фондових ринків, процесом дематеріалізації цінних паперів та появою на ринках цінних паперів нової форми їх існування – бездокументарних цінних паперів.

Створення для особи можливості володіння, користування та

В. К. ВАСЕНКО

*Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ*

СУЧАСНИЙ МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Третє тисячоліття вимагає від усього населення України і особливо підприємців корінної перебудови понятійного апарату мислення стосовно раціонального і ефективного використання обмежених природних ресурсів та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

Теорія мікроекономіки ґрунтується на використанні математичного апарату (функціональних залежностей, їх математичної, графічної й економічної інтерпретації та ін.), сучасних досягненнях науково-технічного прогресу (зокрема нанотехнологій), інноваційно-інвестиційного розвитку економіки та нових форм організації економіки знань (на відміну від економіки товарів), інформатизації людського суспільства.

Сучасна мікроекономіка має надавати людству більш аргументовані теорії розвитку, виходячи з різного набору моделей раціонального використання обмежених ресурсів розвитку та можливостей повторного використання виробничих і побутових відходів, зменшуючи тим самим антропогенний вплив на природу. Усі мікроекономічні моделі мають конструюватися на основі інформатизації суспільства, включаючи три основні елементи – мету, обмеження, вибір рішення, тобто давати науково-обґрунтовані рекомендації – Що виробляти? Як виробляти? Для кого виробляти?

У країнах ринкової економіки курс «Мікроекономіки», на відміну від національного загального підходу, вивчається на трьох рівнях: ввідному (introductory), що дає загальні поняття про механізм функціонування ринкової економіки; проміжному (intermediate), що включає детальне вивчення основних мікроекономічних проблем; продвинутий (advanced), що відрізняється від проміжного рівня ступенем насиченості, математичному апараті з акцентом на більш сучасні розробки проблем ризику, невизначеності, економічної теорії інформації та ін.

Сучасний мікроекономічний аналіз використовує загальні і спеціальні методи дослідження та інноваційний підхід їх застосування.

До загальних методів відносяться такі як: спостереження, відбір фактів, статистичний та економічний аналіз.

Економічний аналіз починається з абстрагування, тобто відкидання другорядних, несуттєвих елементів і виділення суттєвих. Таким чином формується ідеальний образ, який не збігається з реальним

іншого боку, організаційно-економічний механізм є основним елементом координації та узгодження взаємодії всіх основних суб'єктів біоекономіки в процесі виробництва і споживання біотехнологічної продукції і повинен забезпечити ефективність діяльності економіки в цілому. Таким чином, формується система управління, яка здійснює цілеспрямований і активний вплив на процес розвитку і функціонування біоекономіки в цілому та її окремих секторів і елементів зокрема.

У загальному вигляді за структурою організаційно-економічний механізм переходу до біоекономіки може бути представлений як ряд етапів, які у сукупності утворюють комплексну систему функціональних зв'язків між об'єктами, суб'єктами, засобами, методами і іншими складовими біоекономіки як системи. Складовими частинами організаційно-економічного механізму розвитку біоекономіки є економічний, організаційний, інституційний і соціальний механізми, які між собою взаємопов'язані і взаємодоповнюють один одного.

Основними складовими економічного механізму розвитку біоекономіки є ціноутворення, оподаткування, державне підприємництво у сфері біоекономіки, інвестування проектів створення підприємств біоекономіки, створення оптимальних умов господарювання усіх структурних складових біоекономіки.

До складу організаційного механізму ми включили розробку стратегії розвитку біоекономіки, створення біотехнологічних підприємств, які можуть використовувати для виробництва товарів і послуг поновлювані ресурси, розвиток системи господарських зв'язків в процесі обміну результатами діяльності секторів біоекономіки (зокрема – логістика по доставці і переробці біомаси, впровадження наукових розробок у виробничу сферу), визначення сукупності форм і методів функціонування підприємств біоекономіки (створення і підтримка агробіокластерів), систему розвитку і підтримки інфраструктури біоекономіки.

До інституційному механізму ми відносимо такі інструменти, як нормативно-правове забезпечення діяльності підприємств біоекономіки, законодавство з охорони навколишнього природного середовища.

Соціальний механізм розвитку біоекономіки включає такі складові, як соціальне партнерство, соціальну відповідальність біоекономіки, соціальний маркетинг біотехнологічної продукції, формування каналів поширення інформації про біотехнологічну продукцію.

Представлена модель організаційно-економічного механізму орієнтована на посилення ролі стратегічного підходу до розвитку біоекономіки в Україні і базується на ринковому, а також на державному нормативно-правовому регулюванні з використанням ефективних форм і методів організації діяльності підприємств біоекономіки з урахуванням соціальних наслідків.

розпорядження усією сукупністю прав, що надаються їх власнику, є метою набуття бездокументарних цінних паперів.

Права інкорпоровані у бездокументарному цінному папері та сам бездокументарний цінний папір знаходяться між собою у тісному та нерозривному взаємозв'язку, спричиненому неможливістю переходу до набувача бездокументарних цінних паперів прав ним посвідчених без виникнення у особи права власності на сам цінний папір або, навпаки, набуття у власність бездокументарного цінного паперу без переходу до набувача прав інкорпорованих у ньому.

Відповідно до сучасної доктрини цивільного законодавства права посвідчені цінними паперами можуть належати до зобов'язальних, речових та прав участі в акціонерних товариствах або корпоративних.

До бездокументарних цінних паперів, що посвідчують зобов'язальні права, відносять облігації підприємств, державні облігації України, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання України, ощадні (депозитні) сертифікати.

Корпоративні права посвідчені бездокументарними цінними паперами є комплексними, адже включають в себе як майнові, так і немайнові правомочності власника. Погляди вчених-цивілістів щодо можливості виділення корпоративних прав як окремої групи прав посвідчених цінними паперами різняться: одна група науковців відносить їх до зобов'язальних прав, представники іншої групи науковців виділяють корпоративні права як специфічний вид прав, які неможливо однозначно віднести ні до зобов'язальних, ні до речових прав.

У юридичній літературі традиційно під речовим правом розуміють право, яке забезпечує можливість безпосереднього впливу його набувача на річ, при чому управомоченій особі у речових правовідносинах протистоїть невизначене коло зобов'язаних осіб, а під зобов'язальним правом – право, яке надає можливість його суб'єкту вимагати вчинення певної визначеної дії від іншої особи чи інших осіб, при чому управомоченій особі у зобов'язальних правовідносинах протистоїть конкретно визначена зобов'язана особа або особи. Правомочностями суб'єкта речового права є володіння, користування, розпорядження річчю, тоді як правомочностями суб'єкта корпоративного права є участь в управлінні юридичною особою, отримання певної частки прибутку даної особи та активів у разі її ліквідації, що заперечує можливість приналежності корпоративних прав до речових прав. Правомочностями суб'єкта зобов'язального права є право вимоги вчинення певної дії боржником на користь кредитора. Якщо власнику бездокументарного цінного паперу, що посвідчує корпоративні права належить право на отримання певної частки прибутку емітента цих цінних паперів, то чи

прийнятною є теза, що між емітентом та власником цього цінного паперу існують зобов'язальні відносини, за якими суб'єкт права на отримання дивідендів має право вимагати виконання цього права від зобов'язаної особи – емітента, а право на одержання дивідендів належить до зобов'язальних прав. З таким твердженням важко погодитись, адже сплата частини прибутку на користь власника бездокументарних цінних паперів не може вважатися зобов'язанням емітента цих цінних паперів, оскільки загальні збори власників бездокументарних цінних паперів, що посвідчують корпоративні права самостійно визначають частину чистого прибутку емітента, що підлягає розподілу між ними, причому емітент не може не виконати такого рішення, бо рішення суб'єктів корпоративних прав у даному випадку є рішенням органу юридичної особи. Емітент як юридична особа не вправі сам по собі, поза діями власників емітованих ним цінних паперів визначити сплачувати чи не сплачувати частину прибутку. На противагу цьому, для зобов'язальних правовідносин, зміст яких становлять зобов'язальні права, характерним є наявність щонайменше двох суб'єктів, кожний із яких має самостійну волю та інтерес. Навіть якщо з певних причин рішення загальних зборів власників бездокументарних цінних паперів про сплату частини прибутку емітента на їх користь не виконується, то загальні збори можуть прийняти рішення про дострокове припинення повноважень членів наглядової ради та одночасне обрання нових членів, тобто відбувається застосування не цивільно-правових, а адміністративних способів захисту. Подібна ситуація спостерігається і щодо власників бездокументарних цінних паперів, які посвідчують корпоративні права, що не мають можливості впливу на рішення загальних зборів про виплату дивідендів через незначну кількість належних їм цінних паперів. Вимагати виконання «зобов'язання» по виплаті дивідендів у судовому порядку вони також не мають права. І лише в тому випадку, коли загальними зборами емітента було прийнято рішення про спрямування частини прибутку на виплату дивідендів, власник корпоративних прав може вимагати їх стягнення примусово, а в інших випадках примусити емітента виплачувати дивіденди він не вправі.

Отже, право власника бездокументарного цінного паперу, що посвідчує корпоративні права на отримання частини прибутку його емітента, не належить до зобов'язального права через неможливість його виконання в примусовому порядку та поширення на нього судового захисту. Таким чином, корпоративні права посвідчені бездокументарними цінними паперами не належать ні до зобов'язальних, ні до речових прав, і є окремою групою майнових та немайнових прав інкорпорованих у бездокументарних цінних паперах.

зазначені проблеми є, на наш погляд, біоекономіки. Відтак, виникає необхідність розглянути механізм її формування.

Організаційно-економічний механізм формування біоекономіки ми визначаємо як сукупність основних форм, методів, важелів управління процесом розвитку біоекономіки за допомогою використання економічних законів, спрямованих на розв'язання протиріч існуючої економічної та природної систем, підвищення якості життя, узгодження інтересів нинішнього і майбутнього поколінь.

Завданням організаційно-економічного механізму розвитку біоекономіки є реалізація сталого економічного зростання на основі використання науково-технологічного, природного, економічного і соціального потенціалів, концентрації інтелектуальних ресурсів на ключових напрямках розвитку біоекономіки.

Для розкриття сутності організаційно-економічного механізму розвитку біоекономіки вважаємо за необхідне розглянути основні функції, які він виконує: реалізація потенціалу, закладеного у кожній формі власності і господарювання, забезпечення конкуренції та співпраці між ними у процесі використання науково-технологічного потенціалу при виробництві біотехнологічної продукції; упорядкування процесу відтворення за допомогою формування ринкової конкурентної системи самоорганізації, самоврядування процесу господарювання і відповідної системи державного економічного регулювання на основі створення агробіокластерів; забезпечення збалансованості і виробничої пропорційності між структурними ланками біоекономіки (виробництво біомаси, її переробка, вживання кінцевих біотехнологічних продуктів) на інноваційній основі; стійке стимулювання підприємств, вчених, працівників різних секторів біоекономіки для створення якісно нових технологій, форм організації виробництва, маркетингового обслуговування, реалізації кваліфікаційного і творчого потенціалу всіх суб'єктів біоекономіки; створення рівних економічних умов для реалізації соціально-економічного потенціалу кожної фірми і суб'єкта власності і господарювання в організації ефективного інноваційного процесу виробництва біотехнологічної продукції; всебічний розвиток людини, його потреб (матеріальних і духовних), інтересів, стимулів; узгодження інтересів нинішнього і майбутнього поколінь; стимулювання науково-технічного прогресу як основи розвитку біоекономіки, що базується на знаннях; раціональне використання природних ресурсів за рахунок переходу на поновлювані джерела при виробництві різних товарів і благ.

З одного боку, організаційно-економічний механізм є засобом впливу на систему відносин між різними суб'єктами, тому він повинен володіти такими якостями, як цілеспрямованість, оперативність, гнучкість, швидке реагування на зміни в оточуючому середовищі. З